

بررسی میزان اثر بخشی مصادره اموال قاچاقچیان در مبارزه با جرائم سازمان یافته مخدر (مطالعه موردی استان کردستان)

حمیدرضا کرمی^۱، محمدعلی بیات^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۶/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۳/۱

از صفحه ۷ تا ۲۴

چکیده

مصادره اموال در واقع به عنوان یکی از راه‌های مقابله با جرائم و قدرت، از قدیم مرسوم بوده و در حال حاضر نیز به عنوان یکی از روش‌های مبارزه با مواد مخدر و سایر جرائم در قانون رسمی کشورمان گنجانده شده است. امروزه باندهای مواد مخدر با اقدامات مجرمانه سودهای سرشاری را به دست می‌آورند و این امر یک تهدید جدی برای کشور محسوب شده و می‌تواند دستگاه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کلان کشور را تحت تأثیر قرار داده و سپس به مرور به عنوان یک منشأ تهدید کننده امنیت ملی در کشور تبدیل شود. انجام تحقیقات و پژوهش‌های علمی جهت انتخاب راه‌های درست و علمی و اتخاذ تدابیر مؤثر جهت مقابله با این پدیده شوم بسیار حائز اهمیت است. لذا با انجام این پژوهش‌ها مشکلات و نارسایی‌های این حوزه بیشتر شناخته می‌شود و تحقیق حاضر باهدف بررسی میزان اثر بخشی مصادره اموال حاصل از اعمال مجرمانه قاچاقچیان جرائم مواد مخدر صنعتی و سنتی، پیش سازها و روان گردان‌ها در استان کردستان انجام گردیده است؛ این تحقیق از نظر نوع تحقیق کاربردی و بر اساس ماهیت و روش، کیفی و برای گردآوری داده‌ها از روش دلفی و مصاحبه با خبرگان استفاده شده است. جامعه آماری شامل تعداد ده نفر از خبرگان و متولیان امر مبارزه با مواد مخدر در استان کردستان می‌باشند و نمونه‌گیری از نوع تمام شمار می‌باشد. نتایج این تحقیق مشخص نمود که انجام صحیح و دقیق مصادره اموال حاصل از اعمال مجرمانه و قاچاق مواد مخدر و پیش سازها می‌تواند یکی از روش‌های خوب مبارزه همه‌جانبه با جرائم سازمان یافته مواد مخدر و سایر جرائم مانند پول‌شویی و تروریسم باشد. اگر شناسایی اموال و دارائی‌های قاچاقچیان به درستی انجام شود می‌توان با اعمال قوانین مربوطه و توقیف آن‌ها ضربات جبران‌ناپذیری بر پیکره قاچاق مواد مخدر، پیش سازها و روان گردان‌ها وارد نمود.

کلیدواژه‌ها: مصادره اموال، جرائم، سازمان یافته، قاچاقچیان، مواد مخدر، پیش سازها.

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین ناجا (نویسنده مسئول): h.karami7662@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مبارزه با مواد مخدر، bayatamirreza57@gmail.com

مقدمه

یکی از تهدیدات مهم در قرن حاضر که جوامع بشری را در معرض تهدید قرار داده جرائم سازمان‌یافته‌ای است که با گسترش و توسعه، دارای تشکیلات و سازمان شده‌اند. جرائم مواد مخدر یکی از جرائمی است که تولید و توزیع آن دارای سازمان و تشکیلات خاص خود می‌باشد و تولید انواع مواد مخدر در حجم بسیار بالا در مناطق مختلف جهان از جمله در کشور افغانستان و همچنین رسیدن انبوه مواد مخدر تولیدی به دست مصرف‌کنندگان در اقصی نقاط جهان مستلزم سازوکارهای گسترده و شبکه‌های زنجیره‌ای توزیع و حمل‌ونقل و فعالیت‌های نیروی انسانی زیاد با تخصص‌های مختلف می‌باشد و که بدون داشتن سازمان و تشکیلات دقیق و منظم و ساختار مناسب با فعالیت، ادامه حیات آن‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود.

علاوه بر موارد یادشده بالا هر فعالیتی که در قالب سازمان و تشکیلات انجام می‌شود جهت ادامه فعالیت خود نیاز به منابع پولی و به لحاظ نوع فعالیت به یکسری امکانات تجهیزات و اموال منقول و غیرمنقول دارد و این منابع و امکانات همانند خونی است که در شریان‌های یک سیستم جریان داشته و سازمان را وادار به فعالیت می‌کند؛ و چه سازمان‌های بزرگ و مطرحی که به لحاظ کمبود منابع و یا از بین رفتن آن از گردونه خارج و ورشکسته شده‌اند.

پیشینه تحقیق

قربانی، مهدی و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله خود با عنوان (مصادره اموال، اهداف و کارکردهای سیاسی و اقتصادی آن در عصر عباسی) عنوان می‌دارد که به مصادره اموال صاحب‌منصبان خاطی دولتی به‌عنوان تنبیه و همچنین به‌عنوان یک منبع درآمد نگاه می‌شده و نهادها و دیوان‌هایی نیز برای رسیدگی به این اموال تأسیس شده بود. نویسنده مقاله می‌کوشد تا به بررسی میزان اتکای مالی خلافت عباسی بر این منبع و نیز نقش مصادره در مهار ثروت و به‌تبع آن قدرت در درون این دولت بپردازد.

اسعدی، سید حسن (۱۳۸۸) در مقاله خود با عنوان (نقش فرایند مصادره اموال و پول‌شویی در روند قاچاق مواد مخدر) به ارتباط روند قاچاق مواد مخدر و پول‌شویی و

پول‌های کثیف پرداخته و نتیجه می‌گیرد که ۷۰٪ پول شویی در قاچاق مواد مخدر ریشه دارد و مقدار پول آلوده‌ای که از قاچاق مواد مخدر در دنیا در چرخش می‌باشد به‌طوری زیاد است که سبب به وجود آمدن اقتصاد دوم «اقتصاد زیرزمینی» شده و همچنان که در جهان اقتصاد، دلار نفتی به‌طور رسمی وجود دارد. باید گفت «دلار هروئین» هم به‌طور غیررسمی موجود است و میزان تجارت مواد مخدر حتی از تجارت نفت بیشتر است. در سیستم بانکی ایالات‌متحده آمریکا از حدود سیصد میلیارد دلاری که سالانه پول شویی می‌شود بیش از پنجاه میلیارد دلار آن، تنها به قاچاق کوکائین اختصاص دارد.

مبانی نظری تحقیق

تعریف‌های زیادی از جرم سازمان‌یافته ارائه‌شده که باوجود تفاوت‌هایی که دارند از حیث مفهوم مشترک هستند. در یکی از کوتاه‌ترین تعریف‌ها جرم سازمان‌یافته عبارت است از «فعالیت مجرمانه‌ای که با هماهنگی صورت می‌گیرد» و تعریفی که سازمان ملل از جرم سازمان‌یافته دارد «گروه مجرمانه سازمان‌یافته گروهی متشکل از سه یا چند نفر که برای یک دوره زمانی مشخص وجود داشته و به‌طور هماهنگ باهدف ارتکاب یک یا چند جرم با تخلف شدید به‌منظور تحصیل مستقیم یا غیرمستقیم منافع مالی یا سایر منافع مادی فعالیت می‌کند» و تعریفی که اینترپل از این مقوله دارد عبارت است از «هر شرکت یا گروهی از اشخاص که درگیر یک فعالیت غیرقانونی مستمر هستند و هدف اصلی گروه بدون توجه به مرزهای کشورها، تحصیل منافع مالی است». (جزوه کلاسی، ۱۳۹۷).

جرم سازمان‌یافته علاوه بر تعریف دارای ویژگی‌هایی به این شرح می‌باشد ۱- غیر ایدئولوژیک بودن ۲- وجود سلسله‌مراتب ۳- استمرار جرم در طول زمان ۴- ارتکاب فساد اداری ۵- استفاده از ارباب و خشونت و جرائم سازمان‌یافته به دو نوع ملی و فراملی تقسیم می‌شود.

در تعریف مصادره اموال در لغت‌نامه دهخدا آمده است که مصادره به ضبط اموال و دارایی کسی که به سبب جرمی مرتکب شده و سلوک در طرق ناراست که سبب به دست آمدن آن دارایی شده است. از لحاظ حقوقی مصادره اموال عبارت است از توقیف مال موجود و کشف‌شده حاصل از جرم کسی به‌طور موقت و بدون حق برداشت. ضبط

اموال یا موقت است یا دائم که در ضبط موقت امید بازگشت وجود دارد لکن ضبط دائم همراه است با سلب مالکیت از مالک. ضبط و مصادره اموال از نظر تاریخی دارای قدمتی بسیار دیرینه است و در اسلام نیز ضبط و مصادره اموال سابقه دارد و از زمان خلفای راشدین شروع شده است.

و قاچاقچیان در لغت‌نامه دهخدا به صورت، قاچاقچی عبارت است از کسی که مال التجاره ممنوع‌الورود و یا ممنوع معامله بدون کسب اجازه‌ای از دولت و یا پرداختن گمرک وارد کند یا بفروشد تعریف گردیده است.

در علم اقتصاد به صورت مشخص به ورود و خروج کالا که مخفیانه از مرزهای کشور وارد یا خارج شود، قاچاق گویند. کالای اقتصادی که مورد قاچاق قرار می‌گیرد کالای قاچاق و شخص یا اشخاصی که مبادرت به انجام قاچاق می‌کنند را قاچاقچی یا سوداگرمی نامند.

امروزه جرائم مواد مخدر با گستردگی و حجم بالای مبادلات در سرتاسر جهان به عنوان جرم سازمان‌یافته تلقی و قاچاقچیان مواد مخدر برای فعالیت مجرمانه خود میلیاردها دلار گردش مالی دارند؛ و این گردش مالی زیرزمینی و نامشروع ضربات جبران‌ناپذیری بر اقتصاد کشورها میزند و حتی منابع مالی مافیای مواد مخدر از منابع ملی بعضی از کشورها نیز تجاوز کرده و این امر باعث می‌شود که این گروه‌ها در مراکز حساس تصمیم‌گیری و ترجمان‌های دولتی نفوذ کنند. قاچاقچیان مواد مخدر با تولید و فروش مواد مخدر سرمایه‌های زیادی به دست آورده و با به‌کارگیری این سرمایه‌ها در امورات مشروع در واقع پول‌های کثیف حاصل از اعمال مجرمانه را تطهیر نموده و پول شویی می‌نمایند؛ که این امر ضربات سنگینی بر پیکره اقتصاد کشور وارد می‌نماید؛ و حتی این افراد با این پول‌های کثیف با پشتیبانی مالی از گروه‌ها و اقشار مختلف و امورات عام‌المنفعه در معادلات سیاسی و اجتماعی جوامع تأثیر می‌گذارند. لذا قاچاقچیان مواد مخدر ضمن اینکه آسیب‌های مستقیم فراوانی به اقشار مختلف جامعه می‌رسانند و میلیون‌ها انسان از آسیب آن رنج می‌برند به‌طور غیرمستقیم نیز با پول شویی و تأثیر بر معادلات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به جامعه آسیب می‌رسانند. در بیشتر موارد، پول شویی با قاچاق مواد مخدر ارتباط مستقیم دارد. کارتل‌های مواد مخدر صدها نفر را

در جهان در استخدام خوددارند که نه‌تنها در جهت پخش مواد مخدر، بلکه در زمینه اموراتی مثل تأثیرگذاری بر افکار عمومی یا تلاش برای تدوین قوانین مناسب که کار را تسهیل می‌کند یا جلب نظر سیاستمداران یا نمایندگان مجلس‌های دنیا یا افراد مؤثر در نیروهای پلیس جهت همکاری با آن‌ها و نظایر آن فعالیت می‌کنند و هزینه زیادی را برای این امور متحمل می‌شوند. پول و قدرت ناشی از این جرائم سازمان‌یافته در جهت تضعیف نظام اقتصادی و بعضاً حتی سیاسی یا قضایی کشورها به کار می‌رود. وقتی بودجه سالانه بسیاری از کشورهای فقیر و کوچک دنیا از درآمد سالانه برخی از سازمان‌های جهانی مواد مخدر بسیار کمتر است، تردیدی باقی نمی‌ماند که این‌گونه سازمان‌ها می‌توانند نقش مهمی در تحمیل خواسته‌ای خود بر سرنوشت آن کشورها و یا حتی به مزدوری کشاندن سیاستمداران، مأموران دولتی، قضات، افراد پلیس و مأموران مالیاتی و خرید آن‌ها با پول بادآورده داشته باشند؛ و به دلیل همین وابستگی مستقیم و غیرمستقیم این‌گونه کشورها به شبکه‌های مجرمانه بین‌المللی و عدم تمایل آن‌ها به همکاری با سایر کشورها است که مبارزه با آن‌ها را مشکل کرده است (بیابانی و همکاران، ۱۳۸۸: ص ۱۹۰).

اگرچه پول‌شویی را جنایت دهه ۱۹۹۰ گفته‌اند ولی سال‌ها پیش از آن توسط گروه‌های مجرمانه مواد مخدر انجام می‌شده و امروزه نیز یکی از بزرگ‌ترین و درعین حال پنهان‌ترین جرائمی که اقتصاد کشورهای بی‌شماری را تهدید می‌کند، پول‌شویی است. این جرم با صورتی نا آشکار و مخفی در جهان پهناور ما رشدی فزاینده در دو دهه اخیر داشته است و ماهیتی فراملی دارد.

مصادره اموال حاصل از قاچاق مواد مخدر و جرم شناختن عمل پول‌شویی، در کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان سال ۱۹۸۸ که جمهوری اسلامی ایران با تصویب قوه مقننه در سال ۱۳۷۰ به آن پیوسته و این کنوانسیون بر اساس ماده ۹ قانون مدنی در حکم قوانین داخلی کشور می‌باشد مقرر شده که منشأ برقراری مجازات مصادره‌ی اموال و جرم شناختن پول‌شویی در مورد جرائم مربوط به مواد مخدر، در سیاست جنایی و قوانین جزایی بسیاری از کشورها و اتحادیه‌های جهانی عضو کنوانسیون یادشده می‌باشد.

در قوانین پولی و مالی کشورمان (قانون مبارزه با پول‌شویی که در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید) در ماده ۲ این قانون آمده جرم پول‌شویی عبارت است از: الف) تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به این‌که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به‌دست آمده باشد. ب) تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به‌منظور پنهان کردن منشأ غیرقانونی آن با علم به این‌که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به‌نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد. ج) اخفا یا پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل‌وانتقال، جایابی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به‌دست آمده باشد؛ و در ماده ۹ این قانون آمده مرتکبین جرم پول‌شویی علاوه بر استرداد درآمد و عواید حاصل از ارتکاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل یا قیمت آن) به جزای نقدی به میزان یک‌چهارم عواید حاصل از جرم محکوم می‌شوند که باید به حساب درآمد عمومی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد در واقع قانون‌گذار یکی از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی را فعالیت‌های مجرمانه مواد مخدر دانسته است.

به دلیل ضرورت مبارزه با پول‌شویی در جرائم مواد مخدر در کنوانسیون‌های بین‌المللی نیز برای مبارزه با مواد مخدر سازوکارهای مختلفی پیش‌بینی شده است. از جمله در دو کنوانسیون سازمان ملل متحد با عنوان کنوانسیون واحده سازمان ملل برای مبارزه با مواد مخدر و روان‌گردان‌ها مصوب ۱۹۶۱ و کنوانسیون سازمان ملل برای مبارزه با مواد مخدر و روان‌گردان‌ها مصوب ۱۹۸۸ به تعهد کشورهای عضو به جرم‌انگاری برخی از اعمال از جمله تطهیر پول به‌عنوان سازوکارهایی برای مبارزه با مواد مخدر اشاره شده است.

جرائم مواد مخدر یک جرم سازمان‌یافته و تشکیلاتی می‌باشد که ارتباط زیادی با جرائم پول‌شویی دارد و یکی از راه‌های مبارزه با این دو جرم سازمان‌یافته، مصادره و استرداد اموال می‌باشد در واقع اگر بتوان منابع ملی و همچنین اموال منقول و غیرمنقول حاصل از اعمال مجرمانه قاچاقچیان مواد مخدر را به نفع دولت مصادره نمود هم ضربات

مهلکی به شبکه‌ها و باندهای مواد مخدر وارد شده و هم به‌نوعی با پول‌شویی مبارزه شده است و از طرفی قاچاقچیان با مصادره اموال و دارایی‌هایشان به این نتیجه می‌رسند که آنچه به دست می‌آورند از دستشان گرفته می‌شود و در اهداف خود که کسب منفعت و پول و ثروت می‌باشد ناکام مانده و کم‌کم از این دور باطل خسته شده و از آن کار مجرمانه صرف‌نظر می‌کند.

انجام تحقیقات علمی و نشان دادن عواقب شوم و تأثیرات عمیق جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر بر جامعه و کشور بسیار ضروری است و این امر باعث می‌شود که افراد تأثیرگذار در مجامع علمی و تصمیم‌گیری و عمل‌کننده با آگاهی و اشرافیت کامل قدم در این راه برداشته و مبارزه‌ای مؤثر و واقعی با این جرائم صورت پذیرد. در خیلی از پرونده‌های باندهای جرائم مواد مخدر مشخص است که باند مذکور دارای چندین خودرو لوکس و گران‌قیمت و املاک متعدد در شهرها و استان‌های مختلف دارند و از آن‌ها جهت پوشش‌ها و اماکن دپو و اقامت عوامل خود استفاده می‌نمایند و بعضاً به لحاظ کمبود وقت و بروکراسی اداری زیاد پیگیری‌های لازم جهت مصادره اموال یا انجام نمی‌شود و یا کم‌رنگ است و صرفاً به دستگیری و کشف مواد مخدر بسنده می‌شود. ولی با انجام تحقیقات علمی و شفاف نمودن ابعاد آن برای مبادی مربوطه و آحاد جامعه قطعاً پیگیری‌های بیشتری انجام خواهد شد؛ و عدم حساسیت مجامع علمی و دانشگاهی و محققین به این امر و عدم آگاهی و اشرافیت عوامل مبارزه‌کننده باعث عقیم ماندن امر مبارزه همه‌جانبه با این پدیده شوم خواهد شد.

با انجام این تحقیق سعی شده است ابعاد پنهان و پیدا و تأثیرات عمیق و جبران‌ناپذیر جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر و تأثیرات مصادره و توقیف اموالی که از اعمال مجرمانه حاصل شده بر مبارزه بر آن روشن و اهمیتی که این نوع مبارزه دارد به‌وضوح مشخص شود؛ بنابراین هدف اصلی این تحقیق بررسی میزان اثربخشی مصادره اموال قاچاقچیان در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر در استان کردستان می‌باشد؛ و اهداف فرعی آن نیز عبارت‌اند از:

- بررسی اثربخشی دسترسی پلیس به بانک‌های اطلاعاتی جامع در شناسایی اموال حاصل از فروش مواد مخدر مجرمین در سطح استان کردستان.

- بررسی نقش قوانین مالی و پولی در مصادره اموال مجرمین مواد مخدر در سطح استان کردستان.

و سؤالات تحقیق به صورت زیر می باشد:

۱- سؤال اصلی:

- مصادره اموال قاچاقچیان در مبارزه با جرائم سازمان یافته مواد مخدر در استان کردستان اثربخش بوده است؟

۲- سؤال های فرعی:

- دسترسی پلیس به بانک های اطلاعاتی جامع در شناسایی اموال حاصل از فروش مواد مخدر مجرمین در سطح استان کردستان اثر دارد؟

- قوانین مالی و پولی چه نقشی در مصادره اموال مجرمین مواد مخدر در استان کردستان دارد؟

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش از نوع کاربردی هست که بر مبنای ماهیت و هدف پژوهش از نوع کیفی می باشد. روش و ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش، کتابخانه ای و میدانی می باشد؛ که در مرحله میدانی از روش مصاحبه با خبرگان برای جمع آوری اطلاعات استفاده شده است.

جامعه آماری شامل ده نفر از کارکنان انتظامی، اعضای شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر، متولیان و صاحب نظران امر مبارزه با مواد مخدر استان کردستان می باشند؛ و نمونه به صورت تمام شمار می باشد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از روش دلفی استفاده تا رسیدن به اجماع استفاده شده است.

یافته های تحقیق

در بخش های گذشته پس از طرح مسئله و بیان اهمیت و ضرورت آن و تحقیق انجام شده در این زمینه بررسی و سپس مبانی تحقیق و روش جمع آوری و جامعه آماری بیان شد جامعه آماری شامل افراد خبره، صاحب نظر و متولیان امر مبارزه با مواد مخدر

در استان کردستان می باشند که در این قسمت ابتدا به معرفی مصاحبه شوندهگان می پردازیم:

جدول ۱: معرفی پاسخگویان: فراوانی و درصد جنسیت پاسخگویان

ردیف	جنس	فراوانی	درصد
۱-	مرد	۱۰	٪۱۰۰
۲-	زن	۰	٪۰
۳-	جمع	۱۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول فوق هر ۱۰ نفر از مصاحبه شوندهگان مرد هستند و هیچ زنی در بین آنها وجود نداشته و درصد نمودار پاسخگویان مرد ٪۱۰۰ و درصد پاسخگویان زن ٪۰ می باشد.

جدول شماره ۲: فراوانی و درصد شغل پاسخگویان

ردیف	شغل	فراوانی	درصد
۱-	نظامی	۶	٪۶۰
۲-	کارمند	۴	٪۴۰
۳-	جمع	۱۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول فوق از بین ۱۰ نفر پاسخگوی مصاحبه شونده تعداد ۶ نفر نظامی و تعداد ۴ نفر کارمند می باشند؛ و درصد نمودار پاسخگویان نظامی ٪۶۰ و درصد پاسخگویان کارمند ٪۴۰ می باشند.

جدول شماره ۳: فراوانی و درصد سن پاسخگویان

ردیف	سن	فراوانی	درصد
۱-	۲۵-۳۰	۰	٪۰
۲-	۳۱-۳۵	۱	٪۱۰
۳-	۳۶-۴۰	۴	٪۴۰
۴-	۴۱-۴۵	۴	٪۴۰
۵-	۴۶-۵۰	۱	٪۱۰
۶-	جمع	۱۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول فوق از بین ۱۰ نفر پاسخگوی مصاحبه شونده بین ۲۵-۳۰ سال سن موردی وجود نداشت و تعداد ۱ نفر بین ۳۱-۳۵ سال و تعداد ۴ نفر بین ۳۶-۴۰ سال و تعداد ۴ نفر بین ۴۱-۴۵ سال و ۱ نفر هم بین ۴۶-۵۰ سال سن دارند و میانگین سنی مصاحبه شوندهگان هم ۴۰/۳۳ سال می باشد.

جدول شماره ۴: فراوانی و در صد میزان تحصیلات پاسخگویان

ردیف	میزان تحصیلات	فراوانی	درصد
۱-	فوق دیپلم	۱	٪۱۶/۷
۲-	کارشناسی	۳	٪۵۰
۳-	کارشناسی ارشد و بالاتر	۶	٪۳۳/۳
۴-	جمع	۱۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول فوق از بین ۱۰ نفر پاسخگوی مصاحبه‌شونده تعداد ۱ نفر دارای تحصیلات فوق دیپلم و تعداد ۳ نفر دارای تحصیلات کارشناسی و تعداد ۶ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر می‌باشند و درصد نمودار پاسخگویان ۱۰٪ تحصیلات فوق دیپلم ۳۰٪ تحصیلات کارشناسی ۶۰٪ کارشناسی ارشد و بالاتر می‌باشد. پاسخ به سؤالات مصاحبه:

سؤالات مصاحبه به صورت نیمه‌باز بوده که ابتدا دو سؤال پرسیده و سپس پاسخ‌ها آورده شده‌اند (لازم به ذکر است که در تشریح پاسخ‌ها از ذکر نام مصاحبه‌شوندگان خودداری و تنها با حروف الفبا معرفی شده‌اند). در ابتدا این سؤال از پاسخگویان پرسیده شد.

۱- دسترسی پلیس به بانک‌های اطلاعاتی جامع در شناسایی اموال حاصل از فروش مواد مخدر مجرمین در سطح استان کردستان اثر دارد؟

پاسخ‌دهندگان در مجموع بر تأثیر دسترسی پلیس بر سامانه‌های اطلاعاتی مختلف از جمله سامانه‌های پولی و مالی بر روند شناسایی اموال قاچاقچیان و مجرمین مواد مخدر تأکید داشتند و اظهار داشتند که در بیشتر مواقع به علت بروکراسی‌های اداری و بعضاً عدم هماهنگی‌ها و همکاری‌های ضعیف بعضی از نهادهای پولی و مالی در پاسخ به استعلامات لازم باعث می‌شود که اقدامات شناسایی و در نتیجه مصادره اموال مجرمین مواد مخدر یا انجام نشود و یا به موقع انجام نشود و لذا لازم است پلیس برای مبارزه همه‌جانبه با پدیده شوم مواد مخدر با اقتدار وارد شده و مجهز به تمامی ابزارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در این حوزه باشد؛ و با توجه به رشد و توسعه جرائم مواد مخدر و ارتباط نزدیک و فراوان این جرائم با سایر جرائم سازمان‌یافته در سطوح مختلف بخصوص بحث پول‌شویی که بشدت سیستم اقتصادی کشور را تهدید می‌کند و مقابله با آن نیز بایستی ریشه‌ای، علمی و همه‌جانبه باشد.

پاسخگویان در مجموع بر تأثیرات مثبت شناسایی اموال از طریق دسترسی پلیس به

یک سامانه جامع اطلاعاتی و مصادره اموال بر روند مبارزه با جرائم سازمان یافته مواد مخدر، روان گردان‌ها و پیش‌سازها تأکید و اعتقاد داشتند.

شناسایی درست دارائی‌ها و اموال قاچاقچیان گام بسیار مهمی است در راستای توقیف اموال آن‌ها و در نهایت می‌تواند ابزار خوبی برای مبارزه با قاچاق سازمان یافته مواد مخدر می‌باشد.

توقیف اموال اگر به درستی صورت پذیرد می‌تواند یکی از مجازات جایگزین در امر مقابله با جرائم مواد مخدر باشد؛ و ضربات بسیار مهمی به آن‌ها وارد نماید و این امر مستلزم شناسایی و رصد خوب وضعیت مالی و امکانات باندها و سر شبکه‌های مواد مخدر می‌باشد که عوامل نیروی انتظامی و سایر ضابطین می‌توانند با اشراف اطلاعاتی خود نقش بسیار مهمی در شناسایی امکانات و اموال قاچاقچیان ایفا نمایند و دستگاه قضایی نیز با اعمال مجازات خوب و متناسب گام مهمی در امر مبارزه با جرائم مواد مخدر داشته باشند. اکثر قاچاقچیان اموال خود را بنام کسان دیگر می‌نمایند تا از نظر قانونی قابل توقیف نباشند و از این خلأ قانونی استفاده می‌نمایند و به اهداف شوم خود می‌رسند.

شناسایی دقیق و به دنبال آن توقیف اموال قاچاقچیان یکی از روش‌هایی است که باعث می‌شود هزینه قاچاق کردن در کشور بالا رفته و به دنبال آن انگیزه قاچاقچیان برای ارتکاب قاچاق پائین بیاید. شناسایی اموال قاچاقچیان یک مقوله پیچیده‌ای است که بایستی توسط افراد خبره، متخصص و کارشناس انجام شود این کار به درستی انجام شود تا بتوان همه اموال قاچاقچیان شناسایی شود.

یکی از روش‌های مهم مبارزه با پول‌شویی جرم سازمان یافته مواد مخدر توقیف اموال آن‌ها است، قاچاقچیان مواد مخدر با سود سرشاری که از فروش مواد مخدر به دست می‌آورند. با مشروع جلوه دادن و تطهیر این پول‌ها و با کمک‌های بلاعوض به اقشار مختلف مردم، خیریه‌ها و امورات عام‌المنفعه تأثیرات و نفوذ زیادی در اجتماع و صحنه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پیدا می‌کنند. شناسایی و توقیف اموال این افراد، کمک بسیار زیادی بر مبارزه با جرائم مواد مخدر، پول‌شویی و تروریسم داشته باشد.

جدول شماره ۵: خلاصه نظرات پاسخگویان در خصوص تأثیر دسترسی پلیس به بانک‌های اطلاعاتی جامع در شناسایی اموال حاصل از فروش مواد مخدر مجرمین

ردیف	نظرات	فراوانی
۱-	کمک به مبارزه همه‌جانبه	۶
۲-	مجازات جایگزین جرائم مواد مخدر	۵
۳-	بالا بردن هزینه قاچاق	۳
۴-	کمک به سیستم اقتصادی	۳

۲- قوانین مالی و پولی چه نقشی در مصادره اموال مجرمین مواد مخدر در استان کردستان دارد؟

پاسخگویان در مجموع اظهار داشتند که اکثر قاچاقچیان حرفه‌ای مواد مخدر به خاطر رهایی از چنگال قانون اموال خود را بنام همسر، فرزندان و یا فامیل درجه‌یک خود نموده و در هنگامی که دستگیر می‌شوند، این اموال حاصل از فروش مواد مخدر از لحاظ قانونی قابل مصادره نمی‌باشند. این به‌عنوان یک خلأ قانونی تلقی و قاچاقچیان به‌راحتی از آن استفاده می‌نمایند و در سطح بازدارندگی قوانین مبارزه با مواد مخدر اثر بسیار سوئی می‌گذارد.

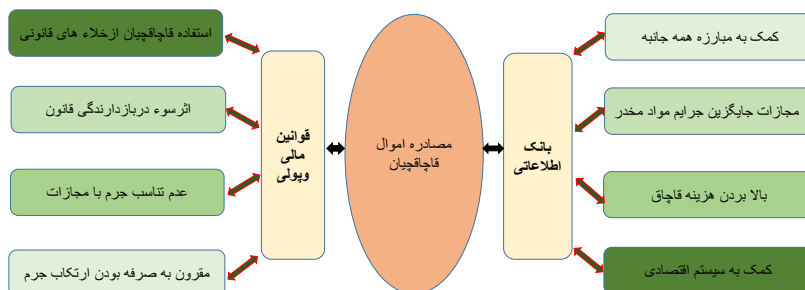
در قانون فعلی اکثر قاچاقچیان مواد مخدر پس از صرف هزینه‌های مادی و انسانی فراوان دستگیر و پس از پرداخت اندکی جریمه آزاد و دوباره به چرخه توزیع مواد مخدر برمی‌گردند؛ و این روند دری یک سال ممکن است برای یک قاچاقچی مواد مخدر بارها اتفاق بیفتد و توزیع‌کننده مواد مخدر در واقع یک توزیع‌کننده مواد مخدر هزینه ارتکاب جرم خود را با سود سرشاری که از این طریق به دست می‌آورد می‌سنجد و مقایسه می‌کند و نتیجه می‌گیرد که مقرون‌به‌صرفه است. می‌داند که اگر دستگیر و جریمه شود مبلغ جریمه را در طی چند روز با فروش مواد مخدر به دست می‌آورد لذا قوانین ناظر بر این مقوله نقص داشته و بازدارندگی کمی دارد و از طرفی این امر باعث تضعیف اقتدار پلیس و دستگاه قضایی در جامعه شده و انتقادهای نسبت به آن‌ها افزایش یابد. یکی دیگر از مواردی که مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان است کنترل ضعیف متصدیان وعدم وجود قوانین لازم برای کنترل ورودی‌ها و خروجی‌های حساب‌های بانکی افراد می‌باشد. به‌طوری‌که ممکن است در حساب‌های افرادی کم سن و سال میلیاردها ریال جابجایی

و جوه و تراکنش‌های بانکی صورت پذیرد بدون اینکه کسی با منبع حاصل از آن کاری داشته باشد.

جدول شماره ۶: خلاصه نظرات پاسخگویان در خصوص قوانین مالی و پولی چه نقشی در مصادره اموال مجرمین مواد مخدر دارد.

ردیف	نظرات	فراوانی
۱-	استفاده قاچاقچیان از خلأهای قانونی	۷
۲-	اثر سوء در بازدارندگی قانون	۴
۳-	عدم تناسب جرم با مجازات	۶
۴-	مقرون‌به‌صرفه بودن ارتکاب جرم	۶

با توجه به نتایج مصاحبه و پاسخ به سؤالات توسط خبرگان، مدل نهایی به‌صورت زیر استخراج می‌شود

نمودار ۱: مدل نهایی تحقیق

بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش در نظر است با استفاده از یافته‌های تحقیق و مصاحبه‌های انجام‌شده با افراد خبره و متخصص و فعالین عرصه مبارزه با قاچاق مواد مخدر در سطح استان کردستان جمع‌بندی نهایی بررسی میزان اثربخشی توقیف اموال قاچاقچیان جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر در استان کردستان ارائه گردد.

با توجه به دو سؤال پرسیده شده (دسترسی پلیس به بانک‌های اطلاعاتی جامع در شناسایی اموال حاصل از فروش مواد مخدر مجرمین در سطح استان کردستان اثر دارد؟ قوانین مالی و پولی چه نقشی در مصادره اموال مجرمین مواد مخدر در استان کردستان دارد)

جمع‌بندی نهایی به شرح ذیل می‌باشد.

نتایج این تحقیق مشخص نمود که بهره‌گیری پلیس از یک بانک اطلاعاتی قوی و جامع به انجام صحیح و دقیق مصادره اموال حاصل از اعمال مجرمانه و قاچاق مواد مخدر و پیش‌سازها می‌انجامد و می‌تواند به‌عنوان یکی از یکی از ابزارهای خوب مبارزه همه‌جانبه با جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر و سایر جرائم مانند پول‌شویی و تروریسم باشد. در حال حاضر پلیس برای رصد اطلاعات اموال و دارائی‌های متهمین و مجرمین دستگیرشده پس از کسب دستور مقام قضایی بایستی بروکراسی و مسیر اداری طولانی‌ای را طی نماید و این امر علاوه بر اطاله دادرسی باعث ناشناخته ماندن بسیاری از اموال این مجرمین می‌شود. پلیس برای پیشگیری و مقابله علمی و ریشه‌ای با جرائم سازمان‌یافته نیاز به یکسری از بسترها و ابزارهای اطلاعاتی و داده‌های مربوط به آن جرائم دارد که بتواند به‌موقع این داده‌ها را به اطلاعات باارزش تبدیل و از آن‌ها در جهت پیشگیری و کشف جرم استفاده نماید. یکی از این ابزارها بانک‌هایی از داده‌های قابل بهره‌برداری مربوط به جرائم بخصوص جرائم مواد مخدر و پولی و مالی می‌باشد؛ که بر اساس یافته‌های این تحقیق ضروری به نظر می‌رسد. اگر اطلاعات و داده‌ها به‌راحتی و در اسرع وقت در دسترس پلیس قرار داشته باشد. شناسایی اموال و دارائی‌های قاچاقچیان به‌درستی انجام می‌شود و می‌توان با اعمال قوانین مربوطه و توقیف آن‌ها ضربات جبران‌ناپذیری بر پیکره قاچاق مواد مخدر، پیش‌سازها و روان‌گردان‌ها وارد نمود ولی اگر شناسایی به‌درستی صورت نپذیرد توقیف اموال هم معنایی نخواهد داشت لذا ضمن نظارت دقیق بر این موضوع بایستی امر شناسایی اموال حاصل از اعمال مجرمانه قاچاقچیان بایستی توسط افراد خبره، متخصص و کارشناسان این امر صورت پذیرد؛ و همچنین ابزارهای لازم نیز در دسترس عوامل مربوطه قرارگیری؛ و همچنین بر اساس یافته‌های این تحقیق در حال حاضر پیچیدگی جرائم سازمان‌یافته و ارتباطی که این

جرائم با همدیگر دارند قوانین حاضر جوابگو نبوده و اکثر قاچاقچیان از خلأهای قانونی در این مورد، استفاده نموده و به راحتی از چنگال قانون فرار می نمایند؛ و قاچاقچیان مواد مخدر پول‌های حاصل از فروش مواد افیونی را با سرمایه‌گذاری و هدایت به سوی فعالیت‌های مثل ساختمان‌سازی و سایر فعالیت‌های تولیدی و... در واقع وجهه کثیف فعالیت خود را تطهیر می‌نمایند؛ و یا اکثر قاچاقچیان حرفه‌ای خودروها و املاک و دارائی‌های منقول و غیرمنقول خود را بنام همسر و یا یکی از اعضای خانواده و دوستان و... می‌نمایند. تا در صورت دستگیری و کشف مواد مخدر یا از مصادره آن در بدو کار خودبه‌خود جلوگیری می‌شود؛ و یا در صورت توقیف و مصادره، با پیگیری‌های انجام‌شده دستور بازپس‌گیری آن‌ها از مقامات بالاتر اخذ و آن را پس می‌گیرند. نکته مهم دیگر پس از شناسایی دقیق اموال قاچاقچیان اعمال قوانین مربوطه توسط مقامات قضایی می‌باشد که اگر این دو امر به خوبی صورت پذیرد مصادره اموال قاچاقچیان می‌تواند. به‌عنوان یکی از روش‌های مهم مبارزه همه‌جانبه با این پدیده شوم و سایر جرائم مرتبط مانند جرائم اقتصادی و تروریسم باشد.

تولید مواد مخدر صنعتی و روان‌گردان‌ها در کشور ما مقوله‌ای است که در سال‌های اخیر در کشور ما در حال رواج می‌باشد و این امر عوارض و تبعات داخلی و بین‌المللی زیادی برای کشور می‌تواند داشته باشد، ورود و قاچاق پیش‌سازها و اسیدها به کشور این روند را شدت می‌بخشد و ورود پیش‌سازها در استان کردستان از طریق شهرستان‌های مرزی بانه و مریوان صورت می‌پذیرد که برای استان کردستان یک تهدید جدی می‌باشد که مبارزه جدی و همه‌جانبه با این پدیده در استان کردستان می‌تواند در روند مبارزه کشوری بسیار تأثیرگذار باشد زیرا استان کردستان یکی از مهم‌ترین استان‌های ورود پیش‌سازها از مبادی غیررسمی به کشور بوده و قاچاقچیان آن اکثراً سر شبکه و سر باندهای این پدیده بوده و بیشتر محموله‌ها قبل از خورد شدن و توزیع به عمق کشور کشف‌شده و از این نظر استان کردستان می‌تواند نقش بسیار مهمی در مبارزه با قاچاق مواد مخدر، پیش‌سازها باشد که یکی از روش‌های مهم مبارزه‌ای در استان، مبارزه از طریق مصادره اموال آن قاچاقچیان و زمین‌گیر کردن آن‌ها است.

پیشنهادها

- ۱- ایجاد یک کمیته شناسایی اموال مصادره اموال متشکل از افراد کارشناس، متخصص و خبره زیر نظر دادستان هر استان یا شهرستان جهت جلوگیری از سوءاستفاده‌های مجرمین از خلأهای قانونی و همچنین جلوگیری از تضییع حقوق آنان و شناسایی و جلوگیری از مصادره اموالی که از اعمال مجرمانه حاصل نشده است و در نتیجه مصادره عادلانه اموال.
- ۲- دعوت از کارشناسان اقتصادی و ثبت اسناد و املاک در جلسات شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر در سطح استان و شهرستان‌های تابعه جهت هماهنگی و تعاملات لازم در این راستا.
- ۳- برگزاری کارگاه‌های آموزشی مداوم نیروهای عمل کننده و مقامات قضایی توسط افراد کارشناس و اقتصاددان و تشریح ابعاد و تبعات پول شویی در قاچاق مواد مخدر و ایجاد حساسیت در این خصوص.
- ۴- اعمال دقیق و کامل قوانین مبارزه با مواد مخدر و قوانین مربوط به مبارزه با پول شویی و جرائم اقتصادی توسط مقامات دستگاه قضایی.
- ۵- تقویت تعاملات و هماهنگی‌های بیشتر در بین ارگان‌ها و نهادهای دولتی با محوریت فرمانداران و استاندار جهت همکاری آن‌ها با ضابطین و دستگاه قضایی در جهت شناسایی اموال و دارائی‌های متهمین.
- ۶- دسترسی مقامات قضایی و دستگاه‌های مقابله کننده بخصوص پلیس‌های تخصصی مبارزه با مواد مخدر استان‌ها و سایر پلیس‌های تخصصی به بانک‌های اطلاعاتی مالی و حساب‌های این مجرمین و مسدود کردن به موقع آن‌ها در جهت شناسایی سریع و مصادره وجوه نقد حاصل از اعمال مجرمانه.
- ۷- به وجود آوردن بسترهای لازم جهت دسترسی پلیس بخصوص پلیس‌های تخصصی به سامانه‌های اطلاعاتی مورد نیاز.

منابع

منابع فارسی

- ۱- تذهیبی، فریده (۱۳۹۶). پول‌شویی و روش‌های مبارزه با آن، چاپ ششم، انتشارات جنگل.
- ۲- رضایی، شهلا (۱۳۹۶). قانون مبارزه با مواد مخدر با اصلاحیه ۱۳۹۶، انتشارات قانون.
- ۳- جوادی نیاکانی، حسن (۱۳۹۶). جرائم سازمان‌یافته مواد مخدر، جزوه درسی کارشناسی ارشد مواد مخدر، دانشگاه علوم انتظامی امین.
- ۴- میر دهقان، سید عباس (۱۳۹۵). مجموعه کامل قوانین مبارزه با پول‌شویی، ناشر مجمع علمی فرهنگی مجد.
- ۵- حق نظری، حجت‌الله (۱۳۹۲). بررسی فرایند ضبط و استرداد اموال ناشی از فعالیت‌های مجرمانه اقتصادی، *پایان‌نامه کارشناسی/ارشد*، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.
- ۶- رحمدل، منصور (۱۳۹۰). ضبط، مصادره و رد مال حاصل از جرم، *پایان‌نامه کارشناسی/ارشد*، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
- ۷- بیابانی، غلامحسین و عصار، محمدتقی (۱۳۸۸). جرائم فراملی و سازمان‌یافته و تشکیلاتی، چاپ اول، ناشر پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا.
- ۸- محمودی، حسین (۱۳۸۴). مبارزه با جرائم اقتصادی، چاپ اول، ناشر موسسه انتشاراتی جهان جام جم.
- ۹- حسینی، محمد (۱۳۷۰). مجازات مالی در حقوق اسلامی، *پایان‌نامه کارشناسی/ارشد*، دانشگاه تهران.

